

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

ВІВТОРОК, 27 ЛИСТОПАДА 2018 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№223 (6339)

ЦИТАТА ДНЯ

ВІКТОР МУЖЕНКО:

«Нашим споконвічним ворогом був і залишається російський агресор. Його мета незмінна: знищити Україну. Але Збройні сили мають достатньо можливостей для захисту нашої держави».

Начальник Генерального штабу ЗСУ про місію в ім'я нащадків і майбутнього України

Реєстрація буде. Провокацій не допустять

АКТУАЛЬНО. У цілодобовому режимі реєструвати розмитнені авто з європейською реєстрацією готові сервісні центри МВС. Про це йшлося під час міжвідомчої наради під головуванням першого заступника міністра внутрішніх справ Сергія Ярового. Її учасники наголосили на необхідності неухильного дотримання водіями транспортних засобів, що перетинають державний кордон, норм законів №8487 і №8488 щодо легалізації ввезених із порушенням митного та податкового законодавства автомобілів з європейською реєстрацією. Крім безперервної цілодобової роботи з державної реєстрації розмитнених авто, на урядовому рівні тривають міжвідомчі консультації щодо впровадження спрощеного порядку реалізації норм цих законів для полегшення реєстраційних процедур для водіїв таких транспортних засобів. Підрозділи Національної поліції та Держприкордонслужби працюють у прикордонних районах у посиленому режимі відповідно до доручення очільника МВС, повідомляє прес-служба відомства. Правоохоронці закликають учасників протестів дотримуватися публічного порядку й утриматися від провокацій.

ЦИФРА ДНЯ

106,4%

становив індекс будівельної продукції за 10 місяців 2018 року. А будівельних робіт виконано на 100,5 млрд грн

Один місяць особливого режиму

Фото з сайту radiosvoboda.org

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА. 9 година 28 листопада назавжди увійде в історію України. Саме від цієї миті на території, прилеглий до РФ, Придністров'я, та в Азово-чорноморській акваторії запроваджується воєнний стан. У разі військової агресії РФ

2

Люди кажуть, як думають і як вважають за потрібне

РЕАКЦІЯ. Військова агресія росіян у Керченській протоці спричинила передбачуваний спротив в українському суспільстві. Від учорашнього ранку дипломатичні установи РФ стали об'єктом пікетів та інших форм масового протесту обурених громадян. Так, біля Посольства РФ у Києві горів автомобіль з дипломатичними номерами, і це лише початок, бо праведний гнів українців може бути передбачуваним. А в Одесі зо дві сотні людей з «Правого сектору», «Автомайдану Одеси», «Національного корпусу», «Самооборони», «Вуличного фронту» пікетували Генконсульство в Одесі, охорону якого було значно посилено.

До огорожі будівлі прикріпили прапор України, деякі активісти тримали плакати зокре-

ма англійською мовою, зміст яких було спрямовано проти російських окупантів. На асфальті перед диппредставництвом зробили фарбою великі написи «Стоп РФ!», «Стоп окупантам!». Лунав звук підірваних петард, через огорожу перекинули димову шашку, повідомляє УНІАН. Активісти скандували: «Смерть російським окупантам!», «Пам'ятай, чужинець: тут господар — українець!», «Слава нації, смерть ворогам!», «Слава Україні!». Був і гімн України, і перекриття трамвайного руху.

А в Харкові активісти вимагають закрити Російське консульство, повідомляє власний кореспондент «УК» Володимир Галаур. Учасники мітингу засудили напад на український флот. Городяни принесли папе-

рові кораблики як символи підтримки українських моряків. Ще до початку мітингу генконсульство Росії в Харкові закидали яйцями.

Удень біля консульства Росії розпочався пікет. Мітингувальники вимагають закрити в Харкові держустанови Росії, «посадити за ґрати агентів Кремля», закрити канали NewsOne, «112», «Інтер». Активісти запалюють фаєри і кидають їх на територію консульства, через що там загорілась ялинка. Пожежу ліквідували працівники консульства до приїзду рятувальників.

В МЗС РФ, звинувативши нашу сторону у провокації та нагнітанні ситуації на Азові, зажадали гарантувати безпеку Посольства Росії в Києві, захистивши дипломатів від «дій радикалів».

Міністерство у справах ветеранів готове до комунікації

НОВЕ ВІДОМСТВО. Цієї середи Кабінет Міністрів затвердить постанову про створення Міністерства у справах ветеранів, повідомила під час першої прес-конференції на новій посаді очільник відомства Ірина Фріз.

«Напевно, всі очікують, що міністерство запропацює одразу після цієї прес-конференції й за 100 днів уже звітуватиме про результати. Формально так і буде, юридично це довша процедура, й вона буде такою: цієї середи, 28 листопада, буде затверджено постанову про створення Міністерства у справах ветеранів. Сподіваюся, що уряд ухвалить постанову про затвердження комісії з ліквідації Державної служби у справах ветеранів», — поінформувала міністр.

Далі потрібне буде максимальне сприяння, щоб положення про Міністерство у справах ветеранів знайшло порозуміння профільних міністерств і було ухвалено без гальмувань, повідомляє Укрінформ. «Чому це необхідно? Тому що саме після того, як буде ухвалено положення, оптимістично може зараз сказати, що беру для себе два тижні. Якщо за два тижні не вийде, то говоритиму, чому саме не вийшло. Бо після затвердження положення можна оголошувати конкурс на посаду державного секретаря», — пояснила посадовець. Конкурс на посаду державного секретаря триватиме 45 днів. Відповідно, зазначила Ірина Фріз, «лише після цього можемо затверджува-

ти штатну структуру, бюджетне фінансування міністерства. Тобто це січень 2019 року. Подальша процедура формування міністерства може тривати до червня. Тому що юридично міністерство може вважатися функціональним, коли в нього є комплектація на 30%».

Раніше на своїй сторінці у Facebook вона повідомила, що Міністерство у справах ветеранів відкриває свої сторінки в мережах Facebook і Twitter — для інформування й безперешкодного спілкування з українцями. І пояснила, що ухвалено рішення не очікувати створення сайту міністерства, адже це може тривати певний час, можливо, місяць у кращому разі. А розпочинати комунікаційну роботу слід уже зараз.

КУРСИ ВАЛЮТ/БАНКІВСЬКІ МЕТАЛИ

встановлені Національним банком України на 27 листопада 2018 року

USD 2789.8447

EUR 3170.1005

RUB 4.1948

AU 342216.30

AG 3976.92

PT 233788.99

PD 318321.28

за 100 доларів США

за 100 євро

за 10 рублів

за 10 трійських унцій

ПОДІЇ ТА КОМЕНТАРІ

Один місяць особливого режиму

Верховна Рада вчора терміново зібралася на вечірнє позачергове засідання. Причиною став розгляд указів Президента про реалізацію рішення РНБО та законопроектів про запровадження воєнного стану. До сесійної зали прибуло вище керівництво держави, Секретар РНБО Олександр Турчинов, очільники інших силових структур, більшість членів уряду.

Таким чином глава держави втілює у життя рішення нічного засідання РНБО, яке відбулося гарячими слідами нападу російських військових на військові й цивільні кораблі України в Керченській протоці.

Рішення давалося складно, в дискусіях, засідан-

ня розпочалося з неабиякою затримкою. Інформація була суперечливою, називали різні терміни й тривалість цього періоду. Спершу Президент Петро Порошенко обмежився Зверненням до народу й народних депутатів, де розставив усі крапки над «і», чітко відкинувши інсинуації та невинуваті звинувачення.

Єдність країни, об'єднання однією метою заради визволення території нашої держави і задля цього згуртуватися в пошуку компромісного та мудрого рішення — такою була мета конструктивної частини засідання Верховної Ради. Її втілили в життя 276 голосів народних депутатів. Про на-

ше рішення оперативно поінформовано керівництво ООН, НАТО, ОБСЄ, ГУАМ, ЄС, ПАРЕ, ПА НАТО.

Вечірній виступ глави уряду Володимира Гройсмана прозвучав розважливо й консолідуюче, його слова були сповненими болем за долю країни, яка нині як ніколи потребує об'єднання навколо державницької ідеї. А ще вдень він запевнив: «Ми збережемо спокій та порядок. І забезпечимо ресурси, щоб захистити державу».

Удруге Президент з'явився у Верховній Раді перед самим голосуванням, пообіцявши, що воєнний стан буде застосовано в разі наземної воєної агресії РФ. Ідеться про

Одеську, Вінницьку, Луганську, Сумську, Харківську, Чернігівську, Миколаївську та області внутрішніх вод Азовського моря. «Я не зволікати-му жодної хвилини для захисту української землі!» А за вибори Президента можна бути спокійним: відбудуться вони саме 31 березня наступного року, що й зафіксовано відповідною постановою парламенту.

Раніше голова НБУ Яків Смолій запевнив: «Ліквідність банківського сектору становить близько 75 млрд грн, чого достатньо для його належного і безперебійного функціонування. Національний банк не має підстав для запровадження адміністра-

тивних заходів на грошово-кредитному та валютному ринках. Ми готові здійснювати валютні інтервенції в разі потреби, щоб не допускати різких стрибків курсу під тиском психологічних чинників. НБУ має достатньо ресурсів та інструментів. Обсяг міжнародних резервів сягає 17,8 млрд доларів». А топ-менеджери банків підтвердили готовність забезпечувати безперебійне проведення платежів, інкасації та поповнення банкоматних і термінальних мереж.

У стабільності своєї роботи запевняє і керівництво Укрпошти. Відомство й надалі проводитиме виплату пенсій та пересилання поштової ко-

респонденції в штатному режимі. Це саме, розповів віце-прем'єр-міністр Павло Розенко, стосується й усіх соціальних платежів, допомоги, зарплати та інших виплат.

І НАТО, і ОБСЄ, і ООН, і лідери провідних європейських країн уже не просто занепокоєні чи стурбовані, а відверто пригнічені ескалацією на Азові. Їхню реакцію вперше з часу анексії Криму можна назвати безпрецедентною. Європа мусить нарешті реагувати й зрозуміти, з ким вона має справу, та вжити реальних адекватних заходів задля нейтралізації небезпеки, яка рухається зі сходу. Тільки от усвідомлення цього приходить надто пізно.

Заява Президента України

щодо затвердження указу про введення воєнного стану перед голосуванням у парламенті

Дорогі українці! Сьогодні в парламенті буде розглядатися питання надзвичайної ваги, яке безпосередньо стосується вашого захисту, вашої безпеки, безпеки України, її суверенітету і територіальної цілісності.

Згідно з рішенням Ради національної безпеки і оборони України, ухваленим вночі, як Президент і як Верховний Головнокомандувач Збройних сил України я виконав свій конституційний обов'язок і своїм указом запровадив воєнний стан на всій території України з дев'ятої години ранку 28 листопада.

Росія вже п'ятий рік веде гібридну війну проти нашої держави. Але нападом на українські військові катери вона перейшла до нового етапу агресії. Ніхто вже тепер не скаже: «Іх там нет!». Ніхто не камуфлюється в зелених гуманоїдів чи ополченців. Це зухвала і відверта участь регулярних підрозділів Російської Федерації, їхній демонстративний напад на підрозділ Збройних сил України. Це якісно інша ситуація, якісно інша загроза.

І ця атака, звичайно, не випадкова. Це явно спланований російськими елементами в ескалації ситуації,

яка склалася в акваторії Азовського моря, яка вже триває протягом кількох місяців. І я впевнений, що це ще далеко не кульмінація.

Силовики й дипломати детально поінформували на пресконференції вас про всі обставини вчорашнього інциденту.

Розвідувальні дані свідчать про надзвичайно серйозну загрозу суходільної операції проти України. У мене в руках є документ розвідки, зведення наших розвідувальних даних. Тут на кілька сторінок — докладний опис усіх сил супротивника, які розташовано на відстані буквально декілька десятків кілометрів від нашого кордону. Готових будь-якої миті до негайного вторгнення в Україну. Рушниця, що висить на стіні, має рано чи пізно вистрілити. А тут — літаки, вертольоти, танки, ракетні комплекси, бронетранспортери, системи залпового вогню.

Із всіх опцій, які надає Закон «Про правовий режим воєнного стану» до Указу, мого Указу «Про запровадження воєнного стану», увійшли лише ті, які стосуються головним чином різних військових заходів — ми маємо посилити охорону прямо зараз. Як і ра-

зі вторгнення дадуть нам змогу якнайшвидше відреагувати, якнайшвидше мобілізувати всі ресурси. Тим більше, що хлопці й дівчата з першої хвилі резерву, які вже мають бойовий досвід, готові вже хоч зараз пакувати рюкзаки, й ресурси буде мобілізовано — і людські, і збройні, і фінансові.

Наголошу, що в указі я не передбачаю жодних заходів, пов'язаних з обмеженням прав і свобод громадян, впровадженням цензури тощо. Сподіваюся, що й політики, і мас-медіа діятимуть відповідально й адекватно в ситуації, що склалася, і не атакуватимуть Україну тезами, які позичені у російських пропагандистів.

Так само не планую поки що вдаватися до повної чи часткової мобілізації — ця можливість залишається відкритою, лише якщо Росія таки вдасться до подальшої ескалації.

Воєнний стан не означає оголошення війни. Він вводиться винятково з метою посилення оборони України на фоні зростаючої агресивності з боку Росії. Воєнний стан не означає нашої відмови від політико-дипломатичного врегулювання на сході. Я про це детально інформував наших західних партне-

рів, а в мене із самого ранку відбулися дуже детальні переговори з Генеральним секретарем НАТО Енсом Столтенбергом, із Президентом Польщі Анджеєм Дудою, бо Польща представляє зараз позицію в Україні і є ініціатором розгляду ситуації на Раді безпеки ООН, і з Канцлером Німеччини Ангелою Меркель, і з багатьма іншими вже відбулися і ще продовжаться консультації сьогодні ввечері. І можу вам сказати, що їхня увага до ситуації і на сході, і безпосередньо в акваторії Азовського моря дуже зросла. Сьогодні нас чують набагато краще, ніж вчора чи позавчора.

Шановні друзі, дорогі українці.

Наш спільний обов'язок, насамперед мій як Верховного Головнокомандувача — захистити Україну. І захист України — це не лише захист території чи військової техніки. Це — насамперед захист людей. Ми маємо бути максимально готові до будь-яких дій з боку нашого агресивного, невірноважного і, на жаль, доволі передбачуваного сусіда.

Ідеться, зрозуміло, і про захист людей на право вільного вибору. Лише надійна оборона, лише подвоєння і потроєння наших оборон-

них зусиль гарантує той мир, який потрібен, зокрема й для проведення виборів.

РНБО рекомендувала запровадити мені воєнний стан на 60 днів. Хочу оголосити вам моє рішення — я буду пропонувати парламенту запровадити воєнний стан на тридцять днів. Для чого? А щоб воєнний стан жодним днем не накладався на початок виборчої кампанії. Щоб ні в кого з тих, хто про свою партію, про свій політичний інтерес дбає більше, ніж про націю та український інтерес, зараз не залишилося жодних підстав для брудних політичних спекуляцій чи інсинуацій.

Воєнний стан триватиме тридцять днів і завершиться в середині грудня. Саме в грудні я внесу — на початку грудня — проект рішення парламенту про дату президентських виборів, які мають відбутися відповідно до Конституції 31 березня 2019 року. Крапка. Як Верховний Головнокомандувач докладу всіх зусиль, щоби вкlastися в цей стислий термін і за місяць витиснути максимум можливостей для підвищення нашої готовності відбити можливий повномасштабний наступ країни-агресора Росії.

Слава Україні!

Наш шлях — європейська та євроатлантична НЕЗВОРОТНО. На цьому під час Світового конгресу українців укотре наголошував Петро Порошенко

Наталя ПИСАНА
для «Урядового кур'єра»

Завдяки перемозі Революції гідності наша країна зробила вирішальний крок до свого майбутнього. Українці зробили свідомий цивілізаційний вибір. Воля всього українського народу — європейська та євроатлантична інтеграція нашої держави. У питаннях євроінтеграції ми завжди відчували підтримку світового українства — потужної сили, чий голос завжди чути на захист інтересів України у всьому світі. На цьому під час виступу в столиці на ХІ Світовому конгресі українців наголосив Президент Петро Порошенко. Від імені

українського народу він подякував Світовому конгресу українців за підтримку процесу набуття чинності Угоди про асоціацію та прийняття рішення про отримання Україною безвізового режиму.

Двері НАТО відчинені

«Високопосадовці ЄС, лідери країн-партнерів і союзників не раз підкреслювали, що за чотири роки Україна наблизилася до Євросоюзу більше, ніж за попередні 23. Це стосується і проведених реформ. Наша держава й надалі рішуче йтиме своїм шляхом — а це шлях до Європейського

Союзу, НАТО. Днями Верховна Рада конституційною більшістю схвалила в першому читанні проект змін до Конституції, якими закріплюється напрямок руху України в ЄС і НАТО. Це важливий крок у процесі євроінтеграції. Усі гілки української влади, всі посадові особи мають працювати для того, щоб забезпечити те, у що так само, як в Угоду про асоціацію чи в безвіз, багато хто не вірив, — повноцінне членство в ЄС та НАТО», — зазначив Петро Порошенко.

Президент додав, що під час Брюссельського саміту НАТО глави держав та урядів Альянсу переконливо закликали надати перспек-

тиву членства для України та Грузії. «Так підтверджено рішення, ухвалене ще у 2008 році в Бухаресті: двері Альянсу для України відчинені. Це той високий рівень підтримки, який важливо зберегти і спільними зусиллями не допустити розмиття його тими, хто звик оглядатися на позицію Москви. Ми йдемо своїм шляхом — геть від Москви. Україна ніколи більше не буде колонією російської імперії. Наш шлях — до розбудови європейської вільної процвітаючої України», — підкреслив глава держави.

Петро Порошенко зауважив, що в боротьбі за незалежність України сформувалася і зміцніла нова

армія — патріотична, добре підготовлена, оснащена зброєю та достатнім умінням, щоб стримати російську агресію. «Наша армія вже входить до числа найкращих у Європі, переходить на стандарти НАТО, набуває досвіду й уміння перемагати. ЗСУ отримують озброєння від наших партнерів. Ця допомога надзвичайно необхідна», — наголосив він.

Цінний внесок кожного

«Ми разом творимо нову вільну Україну. Цінний внесок кожного українця, хоч би де він жив, у справу розбудови нашої держа-

ви. Єдність і солідарність — запорука спільної перемоги над російською агресією, зміцнення економіки, подолання бідності, утвердження верховенства права. Ми пишатимемося нашою спільною працею в ім'я великого українського народу», — звернувся Петро Порошенко до учасників заходу — українців із різних країн.

Глава держави зауважив, що незабаром відзначимо 100 років Злуки, коли вперше в новітній історії України наш народ об'єднався в єдиний державі.

Президент особливо підкреслив, що тривалий час саме український еміграції довелося стати храни-

НОВИНИ ТА КОМЕНТАРІ

Кремль оголосив війну на морі

АГРЕСІЯ. Російські прикордонники відкрили вогонь на ураження по суднах українських ВМС. Світ засуджує дії РФ і обіцяє нові санкції

Вікторія ВЛАСЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

У неділю, 25 листопада, російські прикордонні катери атакували і обстріляли три судна українських ВМС, коли ті здійснювали плановий перехід із порту Одеса в Чорному морі до порту Маріуполь в Азовському. Шестеро українських військовослужбовців зазнали поранень. За повідомленням ВМС, українські судна захопили російські спецпризначенці і відбуксирували до порту Керч.

Своїми агресивними діями Росія порушила право свободи судноплавства, гарантоване міжнародними угодами, а також Конвенцію ООН з морського права та положення договору між Україною та Російською Федерацією про співробітництво у використанні Азовського моря та Керченської протоки.

Таран і обстріл

Новину про напад російських прикордонників на українські судна в Києві сприйняли як відкритий прояв воєнної агресії РФ проти України. Збройні сили України було приведено в повну бойову готовність, а підрозділи Держприкордонслужби переведено на посилений варіант несення служби. З Одеси в море вийшли всі військові кораблі.

Президент Петро Порошенко скликав термінове засідання Воєнного кабінету РНБО. Начальник Генштабу Віктор Муженко доповів, що українські судна було обстріляно, коли вони заходили в Керченську протоку, не дочекавшись дозволу на прохід під мостом в Азовське море. 25 листопада о 4.00 українська сторожа здійснила два запити на диспетчерський пункт в тимчасово окупований Керчі щодо можливості проходу й уточнення графіка проходу в зоні Керченського мосту, проте відповіді не отримала. Пізніше цього дня повідомлення про закриття проходу нібито через те, що там сів на міліну суховантаж, з'явилося в міжнародному центрі контролю. Проте, за словами Віктора Муженка, ця інформація не відповідає дійсності, оскільки о 13.40—13.50 під аркою Кримсько-

го мосту пройшли корабель та два протидиверсійних катери РФ. Начальник Генштабу додав, що, не отримавши до 17:00 належної інформації, кораблі ВМС України вирішили повернутися до пункту постійного базування — Одеси.

«Під час проходження кораблів із зони очікування до пункту постійного базування українські судна було обстріляно, заблоковано й по них було застосовано озброєння на ураження», — доповів Віктор Муженко.

Мобілізувати резерви держави

Секретар РНБО Олександр Турчинов запропонував запровадити воєнний стан в Україні строком на 60 діб для створення умов з відсічі збройної агресії. «Ми бачимо, що військові підрозділи збройних сил, ФСБ РФ атакували наші ВМС, причому вели вогонь на ураження. Саме тому ми говоримо про небезпеку не тільки провокацій у Чорному та Азовському морях, а й на суходолі. Ми бачимо ту активну підготовку військових підрозділів РФ, яка відбувається вздовж наших північних, східних і південних кордонів», — заявив Олександр Турчинов.

Під час засідання РНБО Президент Петро Порошенко наголосив, що запровадження воєнного стану не свідчить про відмову України від політико-дипломатичного шляху визволення тимчасово окупованих українських територій, і зауважив, що воєнний стан запроваджується лише для оборони, захисту української землі, нашої територіальної цілісності, суверенітету й незалежності країни. Він звернувся до керівництва Російської Федерації з вимогою звільнити українських моряків та кораблі, затримані в Керченській протоці, повідомляє УНІАН.

«Ми вимагаємо терміново їх передати українській стороні разом з кораблями і терміново зробити деескалацію ситуації, яка склалася в Азовському морі, — як перший крок, і деескалацію в інших напрямках», — наголосив Президент.

Україна має мобілізувати всі можливості держави, щоб захис-

Таран українського буксира вояки загарбників цинічно зняли на відео

тити свою територіальну цілісність, вважає Прем'єр-міністр Володимир Гройсман. «Якщо потрібно ухвалювати рішення, які не обмежують прав і обов'язків людей, а з іншого боку мобілизують резерви держави, щоб захистити кордони і цілісність, це треба зробити», — погоджується глава уряду. Він наголосив, що дії росіян у Керченській протоці неприйнятні. «Вважаю, що має бути мобілізований весь цивілізований світ, аби цьому дикунству покласти край. Ніхто не дав права не поважати закону, посягати на територіальну цілісність держави», — наголосив Володимир Гройсман.

МЗС України поклало всю відповідальність за подальше загострення ситуації в регіоні Азовського та Чорного морів та підтримку процесу мирного врегулювання російсько-українського збройного конфлікту на кремлівський режим. «Напад на українські судна, які здійснювали морський перехід з порту Одеса до порту Маріуполь з дотриманням положень усіх чинних багатосторонніх та двосторонніх міжнародних договорів та правил навігації, слугує черговим актом збройної агресії РФ проти України. Росія фактично поширила свої воєнні дії проти України на море», — йдеться у заяві відомства.

Українські дипломати звернулися до країн-союзників та партнерів із закликом вжити всіх необхідних заходів для стримування агресора «зокрема через застосування нових і посилення чинних санкцій, а також надання Україні військової допомоги для захисту територіальної ціліснос-

ті й суверенітету в межах міжнародно визнаних кордонів».

Міністр закордонних справ Павло Клімкін вважає, що захоплені напередодні Росією українські екіпажі в Азовському морі є військовополоненими.

«Хочу підкреслити, що відповідно до міжнародного права статус захоплених екіпажів має розглядатися відповідно до Женевської конвенції 1949 року. Тому наші моряки є військовополоненими, — наголосив дипломат на прес-конференції у столиці. — Ми також розмовляємо з Міжнародним комітетом Червоного Хреста, щоб він негайно включився до процесу моніторингу як стану українських військових моряків, так і їхнього звільнення. Це один із наших ключових пріоритетів».

Провокація із жахливими наслідками

Палата представників США закликала президента Дональда Трампа притягнути президента Російської Федерації Володимира Путіна до відповідальності за дії Росії в Азовському морі. Про це йдеться в заяві члена Палати представників від Республіканської партії Браяна Фітцпатріка, який є співголовою Конгресового українського кокусусу. «Ми не можемо ігнорувати агресію Росії проти України. Наполегливо закликаю президента і адміністрацію повною мірою притягнути Володимира Путіна до відповідальності на саміті «Великої двадцятки» наступного тиж-

ня. Ми маємо стояти пліч-о-пліч з народом України», — наголосив сенатор.

Держсекретар МЗС ФРН Міхаель Рот в інтерв'ю Німецькому радіо визнав, що ситуація, яка склалася в Керченській протоці та Азовському морі, «вкрай небезпечна». Він закликав обидві сторони якомога швидше розрядити напругу, оскільки це може призвести до «жахливих наслідків».

Із закликом до Росії негайно припинити ескалацію, звільнити захоплені судна й дозволити відновити нормальний морський рух звернувся президент Литви Даля Грібаускайте, МЗС Канади, Естонії, Данії, Швеції, Грузії та інших країн. Про свою підтримку територіальної цілісності та незалежності України заявило й НАТО.

У полоні хворобливої логіки

Проте наївно було б чекати на адекватну реакцію Москви на ці заклики. Кремль живе за правилами своєї хворобливої логіки «Крим наш», отже всі дії ефесбешних катерів виправдані. ФСБ заявило, що українські військові кораблі «неправомірно зайшли в тимчасово закриті акваторію територіального моря РФ. Кораблі небезпечно маневрували, не підкорялися законним вимогам російської влади», — вважає Кремль. А рупор Путіна Дмитро Песков заявив, що українські кораблі «порушили державний кордон РФ», назвавши події у Керченській протоці «небезпечною провокацією Києва».

Проблема полягає в тому, що Кремль ось вже п'ятий рік поспіль вдає, що не розуміє, чому його звинувачують у порушенні міжнародного права, незаконній зміні кордонів у повоєнній Європі й силовому захопленні чужих територій, і що не чує постійних закликів міжнародної спільноти повернути Крим Україні й піти з Донбасу. Поліпшити слух російської влади можуть лише посилення санкцій і політична воля українських партнерів припинити будь-які бізнес-контакти та спільні проекти з путінською Росією. Формула про діалог із нею вже не працює.

інтеграція

телем великих пластів національної ідентичності й національної пам'яті.

«Діаспора здійснила колосальну роботу для збереження національної культури, освіти, традицій. Завдяки саме діаспорі марними виявилися зусилля радянської імперії зі знищення героїчних сторінок української історії — визвольних змагань 1918—1921 років, боротьби УПА проти нацистського та комуністичного режимів. Усе світове українство довгі десятиліття невтомно нагадувало урядам і громадськості про героїчну боротьбу проти поневолення України, злочини радянської імперії, пе-

реслідування й убивства найкращих синів і дочок нашого народу. Наші співвітчизники за кордоном першими вступили у протистояння з Росією в інформаційній війні, викривали кремлівські фейкові новини тоді, коли вони ще так не називалися», — підкреслив глава держави.

Президент високо оцінив зусилля Світового конгресу українців з донесення до міжнародної спільноти правдивої інформації про агресивні дії Росії проти України — окупацію частини Донецької та Луганської областей, анексію Кримського півострова, політв'язнів, утиски прав і свобод людини на цих те-

риторіях. Він закликав і надалі активно протистояти спробам Росії добитися зняття санкцій за незаконну анексію Криму й окупацію Донбасу.

Президент закликав підтримувати українську громаду в Росії. «Ця громада — частина Світового конгресу українців. Треба в різний спосіб підтримувати її. Адже в Росії тепер дуже нелегко бути українцем. Може, складніше, ніж будь-де. І кожен українець, який вивішує український прапор, співає український гімн, роз'яснює росіянам, чий Крим, потребує нашого захисту й підтримки», — констатував Петро Порошенко.

Гарантія духовної свободи

Під час конгресу Президент говорив і про отримання автокефалії української церкви. «Ми напередодні історичних змін в українському духовному просторі. Здійснюється мрія, якій не 27, а 1000 років. Мрія про автокефальну помісну православну соборну Українську церкву, про зміцнення й новий розквіт київської духовної традиції, започаткованої хрещенням Київської Русі-України рівноапостольним князем Володимиром Великим. Константинопольська Церква-Мати рішуче ліквідує на-

слідки давньої несправедливості, порушення клятв і обіцянок з боку РПЦ. Рішення Святого і Святейшого Синоду встановили, що Україна не була і не є канонічною територією Московського патріархату. І не буде», — зазначив Петро Порошенко.

«Якби рік тому спитали, що ми зокрема й на Світовому конгресі українців говоритимемо, що це питання не десятиліть і навіть не років, всі б сказали: це диво. І без Божої допомоги тут не минулося. Господь почув молитви мільйонів і надав нам автокефальну церкву», — сказав Петро Порошенко. Глава держави подякував усім, хто до-

лучився до цього процесу: його Всесвятості патріархові Варфоломію — за рішучі зусилля, боротьбу і молитву, ієрархам і вірним Української православної церкви Київського патріархату, Української автокефальної православної церкви та ієрархам церкви московського патріархату, які молилися й приєдналися. Подякував і Верховній Раді, яка підтримала звернення до Вселенського патріархату.

Президент зауважив, що незабаром відбудеться чергове засідання Синоду, яке має на меті продовжити цей процес і підготувати його завершення у вигляді Собору в Києві.

ПОДІЇ ТА КОМЕНТАРІ

ДОКУМЕНТИ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 листопада 2018 року «Щодо надзвичайних заходів із забезпечення державного суверенітету і незалежності України та введення воєнного стану в Україні»

Відповідно до статті 107 Конституції України **постановляю:**

1. Увести в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 листопада 2018 року «Щодо надзвичайних заходів із забезпечення державного суверенітету і незалежності України та введення воєнного стану в Україні» (додається, таємно, без пункту 12 — не таємно).

2. Контроль за виконанням рішення Ради національної безпеки і оборони України, введеного в дію цим Указом, покласти на Секретаря Ради національної безпеки і оборони України.

3. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України П. ПОРОШЕНКО

м.Київ
26 листопада 2018 року
№390/2018

Таємно
(без пункту 12 — не таємно)
Прим.

Введено в дію
Указом Президента України
від 26 листопада 2018 року
№390/2018

РІШЕННЯ
Ради національної безпеки і оборони України
від 26 листопада 2018 року

Щодо надзвичайних заходів із забезпечення державного суверенітету і незалежності України та введення воєнного стану в Україні

У зв'язку з черговим актом збройної агресії з боку Російської Федерації, що відбувся 25 листопада 2018 року у районі Керченської протоки проти кораблів Військово-Морських Сил Збройних Сил України, що мав важкі наслідки, іншими агресивними діями Російської Федерації в Азовському та Чорному морях, наявною загрозою широкомасштабного вторгнення в Україну збройних сил Російської Федерації, на тлі окупації Російською Федерацією території Автономної Республіки Крим та частини Донецької і Луганської областей, з метою адекватного реагування на ескалацію збройної агресії Російської Федерації проти України, враховуючи відсутність інших, передбачених Конституцією та законами України, можливостей для відсічі збройній агресії, забезпечення національної безпеки, припинення поширення терористичної загрози, що становить небезпеку незалежності України, її територіальній цілісності, для створення умов із здійснення органами державної влади, військовим командуванням, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями наданих їм повноважень, необхідних для відвернення загрози і забезпечення територіальної цілісності України, її національної безпеки Рада національної безпеки і оборони України **вирішила:**

1. Констатувати, що дії Російської Федерації проти кораблів Військово-Морських Сил Збройних Сил України, що мали важкі наслідки, становлять злочин збройної агресії і підпадають під пункти «с» і «д» статті 3 Резолюції 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року.

2. Визнати за необхідне введення в Україні особливого правового режиму для створення умов з відсічі збройній агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загроз державній незалежності, суверенітету та територіальній цілісності України.

3. Запропонувати Президентові України ввести з 14 години 00 хвилин 26 листопада 2018 року воєнний стан в Україні строком на 60 діб до 14 години 00 хвилин 25 січня 2019 року.

4. Міністерству закордонних справ України: звернутися до держав, що підписали Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 5 грудня 1994 року, з пропозицією негайно організувати консультації з приводу акту збройної агресії Російської Федерації проти України; невідкладно ініціювати скликання засідань Ради Безпеки ООН, Постійної Ради Організації з питань безпеки і співробітництва в Європі; організувати консультації Президента України, Міністра закордонних справ України з лідерами союзницьких і партнерських держав, Європейського Союзу, керівництвом ООН, НАТО, ОБСЄ, інших міжнародних організацій.

5. Міністерству закордонних справ України, Міністерству інформаційної політики України невідкладно організувати інформаційну кампанію щодо доведення до керівництва іноземних держав, впливових міжнародних політичних, економічних, громадських кіл об'єктивної інформації про черговий акт збройної агресії Російської Федерації проти України.

6. Міністерству оборони України, Генеральному штабу Збройних Сил України невідкладно в установленому порядку уточнити Мобілізаційний план Збройних Сил України, зокрема обсяги призову резервістів оперативного резерву першої черги.

7. Генеральному штабу Збройних Сил України невідкладно:

1) подати Президентові України пропозиції щодо введення в дію документів з питань застосування Збройних Сил України та інших військових формувань;

2) організувати протиповітряну оборону України з метою прикриття важливих державних об'єктів, промислових районів, адміністративних центрів держави та угруповань військ (сил) від ударів з повітря;

3) внести на розгляд Ради національної безпеки і оборони України пропозиції щодо залучення інших військових формувань та правоохоронних органів до здійснення заходів правового режиму воєнного стану;

4) передбачити заходи часткової мобілізації, організувати та провести навчальні збори з резервістами оперативного резерву у необхідних обсягах.

8. Міністерству внутрішніх справ України, Службі безпеки України вжити невідкладних заходів з метою забезпечення громадського порядку, охорони і оборони об'єктів критичної інфраструктури, охорони іноземних дипломатичних представництв.

9. Службі безпеки України вжити невідкладних заходів щодо посилення контролювального, антитерористичного та контрдиверсійного режиму, інформаційної безпеки.

10. Службі безпеки України, Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, іншим суб'єктам забезпечення кібербезпеки вжити заходів щодо забезпечення кібербезпеки.

11. Адміністрації Державної прикордонної служби України посилити охорону державного кордону з Російською Федерацією та адміністративної межі з Автономною Республікою Крим.

12. Таємно.

Секретар Ради національної безпеки і оборони України О. ТУРЧИНОВ

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про звільнення О.Фищука з посади голови Чернівецької обласної державної адміністрації

Звільнити ФИЩУКА Олександра Георгійовича з посади голови Чернівецької обласної державної адміністрації згідно з поданою ним заявою.

Президент України П. ПОРОШЕНКО

м.Київ
23 листопада 2018 року
№389/2018

Не буде села — чи буде Україна?

СЕЛЯНИН І ВЛАДА. Фінансові вкладення у розвиток сільських територій настільки малі, що для виправлення ситуації слід вжити заходів на державному рівні

Володимир КОЛЮБАКІН,
«Урядовий кур'єр»

Надто часто в нас не лише пересічні громадяни, а й представники влади забувають, що розвиток аграрного виробництва і розвиток села — не одне й те саме. Якщо виробництво в аграрній галузі сьак-так розвивається, то ситуація з розвитком села як соціального осередку не те що погана, а мало не катастрофічна.

Головна причина цього — розвиток соціальної інфраструктури сільських територій не забезпечується необхідними інвестиціями, стверджує провідний науковий співробітник відділу інвестиційного та матеріально-технічного забезпечення Інституту аграрної економіки Микола Кісіль.

Що таке інвестиції

Нарощування обсягів капіталовкладень у цю галузь припинилося з 2012 року, а відтоді з розрахунку на гривню інвестицій у виробництво аграрної продукції вони зменшилися більш ніж утричі: з 0,97 гривні у 2011 році до 30 копійок у 2017-му. У перерахунку на ціни 2017 року з урахуванням інфляції найбільші обсяги інвестицій — 25,4 мільярда гривень — припадають на 2011 рік. У 2012-му вкладення зменшилися до 19 мільярдів гривень. Після деякого зростання в 2013 році — до 23,4 мільярда гривень — у 2014—2017 роках щорічні інвестиції становили 17—19 мільярдів гривень.

Що вважати інвестиціями у соціальну сферу села? До них належать будівельні роботи всіх видів. На практиці, повідомив Микола Кісіль, за останні три роки 91—93% капітальних інвестицій у соціальну сферу села спрямовували в побудову елітного житла на території приміських сіл.

Відомо, таке житло створюють у вигляді закритих котеджних містечок. На-

віть якщо на території цих містечок є об'єкти, які можна вважати соціальними — торговельні заклади, дитячі садки тощо, — то жителів самого села туди не пускають. Натомість капітальні інвестиції на розвиток комунального господарства, торгівлі й харчування, освіти й інших галузей на сільських територіях, за словами експерта, незначні. Ми ж доберемо інше слово — жалюгідні.

Отже, насправді жодного стосунку до розвитку села більшість інвестицій не має. Важливий соціальний об'єкт — дороги. Не можна вважати населений пункт соціально розвиненим, якщо звідти неможливо виїхати.

Про аграріїв і теорію змови

Передача соціально-культурних об'єктів на баланс місцевих громад часто відбувалася механічно, без урахування їхніх можливостей щодо утримання таких об'єктів. Тому багато з них занедбані, якщо трапляються винятки, то, як правило, там, де успішне аграрне підприємство. Зазвичай середнє — у малого коштів замало, а агрохолдинги мають контори в Києві або іншому великому місті й до потреб селян їм, за невеликими винятками, байдуже.

Але в аграріїв (знову-таки, за невеликими винятками, які всім відомі) справи йдуть не те щоб дуже добре. Останні новації зі скасуванням особливого режиму оподаткування ПДВ, скандальними «соевими поправками», ліквідацією так званої квазіаккумуляції тощо не пішли їм на користь, тому допомагати сільській громаді в тих обсягах, як кілька років тому, вони вже не можуть.

Цікаво, як відображаються ці негативні процеси на свідомості селян. Інтернет-портал «News.Agro-Центр» наводить цікаві спостереження. Виявляється, стар-

ші селяни впевнені, що теперішній занепад соціальної сфери — результат злочинної змови влади з великим капіталом, спрямованої на знищення села з наміром продати спустілу землю іноземцям. До речі, така думка досить поширена і одна з найвагоміших причин суспільного спротиву запровадженню ринку землі.

Іншої думки дотримується молодь: вона вважає, що рідне село втрачає привабливість, там немає перспектив — пропозицій кваліфікованої роботи, цікавих місць проведення дозвілля та інфраструктури. Усі прагнуть інтелектуальної роботи в офісі, не зважаючи на наявність у себе потрібних здібностей та інтелекту. Тому, за останніми доступними статистичними даними, у 6000 українських сілх немає молоді віком 16—18 років.

За даними сайту Державної статистичної служби України, станом на 1 січня 2016-го в Україні порівняно з 1990 роком зникла 461 адміністративна сільська одиниця. Чому дані аж за 2016 рік? Тому, що останніми роками збирати такі дані перестали. Мабуть, щоб люди не засмучувалися.

Чи потрібне село взагалі?

Найгірше у цій ситуації те, що суспільство через нечисленність, але дуже активних псевдоекспертів нав'язують думку, нібито збереження села недоцільне. Мовляв, є агрохолдинги, які обробляють землю невеликою кількістю найманих робітників, без участі селян — і добре, більше їй не треба!

Хибність (якщо не продумана шкідливість) таких тверджень очевидна навіть без урахування морально-етичного аспекту. Адже агрохолдинги повинні мати джерело робочої сили, а містяни на роботу в село не поїдуть, навіть якщо їм запропонувати пристойні по-

бутові умови і зарплати вищі, ніж вони отримують у місті. Щоб комфортно почуватися в селі, там треба народитися. Це по-перше.

І по-друге, порівняно небагато працівників потрібно для вирощування зернових за сучасними технологіями. Але ж аграрне виробництво — не лише зернове! Є тваринництво, в якому без присутності людей ніяк не обійтися, є вирощування овочів — як правило, тут не можна застосувати техніку. Без робочих рук не обійтися у ягідництві, садівництві, виноградарстві. Де їх узяти?

Шляхи порятунку

Таких може бути кілька. Перший — ефективна (підкреслюємо це слово) підтримка малих і середніх сільгоспвиробників, щоб вони могли допомогти соціальній сфері свого села. Другий — збільшення надходжень до бюджетів місцевих органів самоврядування. Воно може відбуватися зокрема за рахунок прибутків від діяльності підприємств на даній території — кошти, які ці підприємства надаватимуть на соціальну сферу, слід звільнити від оподаткування. На думку багатьох економістів, податкові пільги набагато ефективніші, ніж пряме бюджетне фінансування.

Та й самі об'єкти соціальної інфраструктури, вважають експерти, слід звільнити від податку на додану вартість, передбачити їм цілковиті безпроцентні кредити для оновлення матеріально-технічної бази, а також удосконалити систему пільг для користування електроенергією, газом, водою тощо. Порівняно незначні бюджетні втрати внаслідок запровадження таких заходів у недалекому майбутньому обернуться чималою вигодою від розвитку сільських територій. А хіба те, що звемо людським капіталом, нічого не варте?

Інноваційний бізнес-інкубатор запрацює на Харківщині

Володимир ГАЛАУР,
«Урядовий кур'єр»

ПРОЕКТ. У Харкові створено величезну кількість науково-технічних можливостей, і бізнес-інкубатор сприятиме їх втіленню в конкретні бізнес-проекти. Це відзначали під час зустрічі заступника голови Харківської облдержадміністрації Анатолія Бабічева із засновником венчурного фонду US Venture Capital Fund Phoenix Чарльзом Вайтхедом. В обгово-

ренні проекту взяли участь ректор Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна Віль Бакіров, експерт USAID Вільям Меркер і заступник генерального директора групи компаній Української промислової енергетичної компанії (УПЕК) Едуард Сімсон.

Заплановано, що інкубатор, який буде створено за підтримки USAID для супроводу технологічних стартапів з університетів та академічних установ, відкрито працюватиме з розроб-

никами та представниками молодого бізнесу.

«У нас є всі можливості, щоб залучати інвестиції в регіон, — зазначив Анатолій Бабічев. — Пишаємося харківською наукою й освітою. Це наш бренд, наша візитівка. Ми змогли зберегти наші наукові інститути, заклади вищої освіти. У нас є багато наукових досягнень. І питання їх комерціалізації важливі. Тому облдержадміністрація зацікавлена у створенні бізнес-інкубатора в регіоні. Ми го-

тові сприяти вирішенню питань, які в нашій компетенції», — зазначив під час зустрічі Анатолій Бабічев.

У межах візиту в Харківську область члени іноземної делегації хочуть оцінити готовність харківського наукового та освітнього середовища до роботи з бізнес-інкубатором. Було проведено зустрічі з авторами наукових і технологічних розробок, а також молодими стартаперами з кількох харківських вишів, які представили свої ідеї.

НОВИНИ З УКРАЇНИ

У Северодонецьку навчатимуть
затребуваного фаху

Умови навчання в новому навчально-практичному центрі найсучасніші

Іванка МІЩЕНКО
для «Урядового кур'єра»

КЛЮЧ ДО МАЙСТЕРНОСТІ. У вищому професійному училищі №94 Северодонецька відкрито навчально-практичний центр із професії «Електромонтажник з освітлення та освітлювальних мереж». Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування. Електромонтажник силових мереж та електроустаткування». На його облаштування відповідно до постанови Кабінету Міні-

стрів про використання субвенції з державного бюджету на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази професійно-технічних навчальних закладів надано 630 тисяч гривень, та ще 186 тисяч гривень надійшло з обласного бюджету.

Заступник голови Луганської ОДА Ольга Лішик урочисто вручила скриньку з ключами від електромонтажної майстерні з новим сучасним обладнанням та інструментом майстрові виробничого навчання Леонідові Олефіренку

та висловила побажання успішної подальшої роботи.

«Центр відкриває нові перспективи для закладу освіти, зокрема щодо оновлення матеріально-технічної бази, пошуку нових форм співпраці з підприємствами — замовниками робітничих кадрів, надання платних послуг зі стажування та підвищення кваліфікації», — наголосив директор ВПУ №94 Максим Бунегін, розповідаючи про умови навчання в новому навчально-практичному центрі.

Фото із сайту Луганського обласного департаменту освіти і науки

На Полтавщині
укріплюють
аварійні мостиОлександр ДАНИЛЕЦЬ,
«Урядовий кур'єр»

ЩЕ ПОСЛУЖАТЬ. На Полтавщині ремонтують дороги й укріплюють мости, які нині в аварійному стані. Два таких переходи на автошляху Нові Санжари — Нехвороща через річки Ворскла та Оріль у Новосанжарському районі відремонтували вперше за 12 років.

— Для мене принципово, щоб в області були якісно відремонтовані дороги та укріплені мости. Щорічне латання ямок — не формат нашої адміністрації. Важливо, щоб люди, їдучи, не боялися вскочити в яму, — каже голова Полтавської облдержадміністрації Валерій Головка.

На мостах у Новосанжарському районі зміцнили деформаційні шви, послаблення яких призводить до утворення ям та просідання. На ці роботи, а також на асфальтобетонування аварійних ділянок з обласного бюджету надали понад 2 мільйони гривень. За словами директора департаменту будівництва, містобудування і архітектури та ЖКГ ПОДА Тимофія Голбана, після укріплення мости можна буде експлуатувати 10 років.

Першу в Україні
дитячу раду
створили рівняниІнна ОМЕЛЯНЧУК,
«Урядовий кур'єр»

ІНІЦІАТИВА. Уповноважений Президента з прав дитини Микола Кулеба презентував у Рівному Національну дитячу раду, створену в березні цього року. До її складу входять представники учнівського самоврядування — ті, кому творити європейську Україну завтра.

«Ви ті, хто творитиме нашу новітню історію та політику найближчі 10 років. Мені важливо донести до глави держави ваші думки та прагнення. Ідеться про те, що можна реалізувати право на освіту, охорону здоров'я, соціальний захист. Важливо почути від вас, якою Україна має бути через 5—10 років. Реформи не можуть відбуватися без тих, для кого їх роблять», — звернувся до молоді Микола Кулеба.

У Національній дитячій раді область представляє голова обласної ради старшокласників «Імпульс» Владислав Корженевський. На Рівненщині створено першу в Україні обласну дитячу раду, яка активно допомагатиме Національній. Її установчі збори пройшли впродовж двох днів. Микола Кулеба взяв участь у тренінгах для старшокласників. Наступного дня лідери учнівського самоврядування побували в Національному університеті «Острозька академія», зустрілися з представниками влади і затвердили план роботи. Отож до справи: змінювати державу — це відповідально!

Громада встановила пам'ятний
знак жертвам ГолодоморуОлена ІВАШКО,
«Урядовий кур'єр»

МЕМОРІАЛ. У Первомайську Миколаївської області відкрито меморіальний комплекс пам'яті жертв Голодомору на Первомайщині. Спорудили пам'ятний знак завдяки ініціативі громадської організації «Молодь — майбутнє нації» за сприяння міської влади та підтримки місцевих підприємців. Виконав оригінальну композицію з металевих свічок, колосків і янгола май-

стер студії художнього кування Дмитро Вавріняк.

«Це трагедія і горе українського народу. Люблю й поважаю свою країну, історію і традиції. Маю за честь виготовити цей меморіальний знак. До попереднього ескізу меморіалу додав арку з колючим дротом і між ними колоски пшениці. Цим хотів показати, через що пройшов український народ — в'язниці, репресії, убивства. І найстрашніше — Голодомор». Первомайський міський голова Людмила Дромашко на відкрит-

ті пам'ятного знака зазначила: «Громада впродовж багатьох років, коли інформацію про Голодомор приховували, берегла її та змогла повернути увагу до цієї трагедії нинішнього покоління. Це дуже важливий внесок. Ми вдячні старшому поколінню нашої громади, яке підтримувало цю пам'ять, а молоді — за те, що не забувають і вшановують».

Жителі Первомайська долучилися до всеукраїнської акції «Запали свічку пам'яті» і виклали свічками хрест біля меморіального знака.

Є і бринза, і рікота

Роман КИРЕЙ,
«Урядовий кур'єр»

ВЛАСНА СПРАВА. У селі Глушки Корсунь-Шевченківського району на Черкащині, де проживає всього близько сотні людей, знайти роботу дуже важко, точніше, неможливо. Сім'я Чаленків вирішила створити власну козячу ферму. Почалося все з п'яти подарованих кіз, а вже через рік їх стало тут 150. Доглядають череду всією сім'єю. А прибуток дають, крім козячого молока, елітні види сиру, які тут виготовляють, освоївши відповідну технологію. Сімейний кооператив працює понад рік, та в нього вже чимало постійних клієнтів.

Ферма дає щодня понад 100 літрів молока. З відра козячого молока, розповідає господиня Марина Чаленко, можна приготувати кілограм сиру. Подружжя виготовляє його десяток різних видів. Тут можна купити бринзу, рікоту та інші сирні делікатеси.

— Золоті руки в дружини, — каже Володимир Чаленко, — їй все вдається. Спочатку варили звичайний сир, а з часом подружжя освоїло технології приготування елітних сортів.

Задоволені розвитком сімейного кооперативу й місцеві жителі, адже Чаленкам тепер потрібні помічники. А Марина мріє, щоб розширити виробництво, адже всі умови для цього в селі є.

Найкращі українські книжки
родом із ХарківщиниВолодимир ГАЛАУР,
«Урядовий кур'єр»

СПРАВА ВИДАВНИЧА. Визначено переможців конкурсу «Краща книга України», який проводять задля сприяння розвитку вітчизняного книговидання, удосконалення традицій вітчизняної книговидавничої справи, підвищення ролі книжки в суспільстві, популяризації сучасних технологій її художнього оформлення та поліграфічного виконання. Як повідомляє SQ, посилаючись на інформацію Держкомтелерадіо, цього року для участі в конкурсі в 10 номінаціях надійшло 122 роботи від 44 видавців. Серед найкращих — книжки харківських видавництв «Фоліо» і «Віват».

Гран-прі конкурсу присуджено видавництву «Фенікс» за повнокольорове видання в двох книгах українською мовою Нового Заповіту — Євангелії й Апостола.

У номінації «Моя країна» перемогло ТОВ «Видавництво «Фоліо» за твір Тимура й Олени Литовченків «Книга жайття: 1932—1938». У номінації «Життя знаменитих» — ТОВ «Видавництво Старого Лева» за книжку Віри Агеевої «Візерунок на камені. Микола Бажан: життєпис (не)радянського поета».

Найкращими в різних номінаціях названо видання Романи Романишин й Андрія Лесіва «Я так бачу» (ТОВ «Видавництво Старого Лева»); збірка поезії Олега Каданова «Не я, а той» (ТОВ «Видавництво

«Віват»); книжку Петра Кралюка «Півтори тисячі років разом. Спільна історія українців і тюркських народів (ТОВ «Видавництво «Фоліо»); роман Віри Китайгородської «Обличчям до стіни» (видавництво «Букрек»); білінгвальне видання «Райнер Марія Рільке. Сто поезій у перекладі Мойсея Фішбейна» (видавництво «Либідь»); видання Людмили Лапшиної «Перлини нашої планети» (ТОВ «Видавництво «Віват»).

Бестселером року став роман Андрія Цаплієнка «Стіна», виданий ТОВ «Видавництво Старого Лева».

Вручення дипломів переможцям конкурсу відбудеться у грудні під час проведення Київської міжнародної книжкової виставки «Книжкові контракти».

Суми знову
запахнуть липамиОлександр ВЕРТИЛЬ,
«Урядовий кур'єр»

ОЗЕЛЕНЕННЯ. У місті над Пслом розпочали оновлювати стародавню липову алею, що росте поблизу вулиці Петропавлівської, якій, за переказами, не менш як 125 років. Як повідомив перший заступник Сумського міського голови Володимир Войтенко, працівники КП «Зеленбуд» уже висадили 250 саджанців липи. У перспективі — оновлення ділянок у напрямку вулиць Петропавлівської та Кондратьєва, а також Роменської, 20 років Перемоги, Катерини Зеленко, Сумсько-Київських дивізій.

На це цього року з міського бюджету передбачено 900 тисяч гривень, 2019-го — мільйон. Загалом наступна п'ятирічка має стати зеленою, оскільки закладають чималі кошти на відновлення дерев і кущів. До роботи активно долучаються студенти та викладачі Сумського національного аграрного університету, які забезпечують науковий супровід озеленення, беруть участь у висаджуванні.

Давню липову алею, оспівану в піснях і поезіях сумських авторів, рішенням виконкому Сумської обласної ради від 28 липня 1970 року оголошено ботанічною пам'яткою природи місцевого значення. Адже її історія тісно пов'язана з родиною мецената цукрозаводчика Почесного громадянина Сум Івана Харитоненка.

ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ

Замовлення для машинобудівників мають залишатися в Україні

ПИТАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ. Чи не втраять завантаження виробництва українські підприємства з підписанням меморандуму між ПрАТ «Укргідроенерго» та китайською CNEEC?

Володимир ГАЛАУР,
«Урядовий кур'єр»

Захист інтересів вітчизняних виробників завжди був і залишається злостюю та гострою темою не лише для України, а й для кожної країни. Скажімо, в Європі завжди під час проведення тендерів є елемент національного протекціонізму. Він виражається в тому, що вітчизняні учасники таких тендерів мають преференції в ціні до 20%.

Сирота на світовому ринку, або Коли моя хата не скраю

А ось в Україні наші товаровиробники в цьому аспекті не захищені. Та й, стверджують фахівці, не лише в цьому плані, тож часто почуваються сиротами на світовому ринку, де свою конкурентоспроможність треба доводити за європейськими мірками. Гострі дебати з цього приводу точаться чи не з перших днів незалежності України, і час від часу, особливо коли це зачіпає інтереси не лише великих корпорацій чи підприємств, а й сімейні бюджети їхніх працівників, суперечки розгортаються з новою силою.

Тож інформація про підписання меморандуму між ПрАТ «Укргідроенерго» та китайською національною корпорацією з електрообладнання (CNEEC), великою міжнародною спеціалізованою інжиніринговою компанією, щодо участі в будівництві третьої черги Дністровської ГАЕС на суму 500 мільйонів доларів США не могла пройти непоміченою. До дискусії про доцільність угоди, яку підхопили засоби масової інформації, долучилися господарники, економісти й політики, що, можливо і з добрими намірами, але більше для піару не пропускають жодної нагоди настрити якнайбільше передвиборчих купонів.

З'ясувати все потрібно, хоч й не завжди можливо. Тож ми вирішили звернутися по коментар до головного учасника реконструкції Дністровської ГАЕС — АТ «Турбоатом». На час нашої зустрічі з генеральним директором підприємства Віктором Суботіним події щодо меморандуму з китайською корпорацією переплелися із взаємопов'язаними, які досить переконливо дають відповідь на питання доцільності.

По-перше, 20 листопада у Великому конференц-залі НАНУ відбулася офіційна церемонія вручення відзнак лауреатам Державної премії України в галузі науки і техніки 2017 року.

Лопаті робочого колеса гідротурбіни

Робота АТ «Турбоатом» зі створення оборотних гідроагрегатів для Дністровської ГАЕС здобула Державну премію України в галузі науки і техніки 2017 року. Дністровська ГАЕС стала одним з найбільших інфраструктурних об'єктів, реалізованих в Україні останніми роками. Завдяки спільним зусиллям ПрАТ «Укргідроенерго», АТ «Турбоатом», «Електроважмаш», інших підприємств та проектних і наукових інститутів, яких поєднує багаторічна співпраця, енергетика України отримала сучасне обладнання, що дає змогу країні наблизитися до абсолютної енергетичної незалежності.

По-друге, на «Турбоатом» прибула інспекція Європейського банку реконструкції та розвитку для моніторингу виконання контрактів, укладених між «Укргідроенерго» та «Турбоатомом», оскільки фінансування будівництва Дністровської ГАЕС відбувається по лінії ЄБРР і становить майже 8 мільярдів гривень.

Переконливі аргументи

Ми попросили Віктора Суботіна висловитися про все це. Оскільки розмову найкраще починати з добрих новин, зупинилися на темі Держпремії та ролі «Турбоатому» у виконанні підприємства «Укргідроенерго» найважливішого завдання — забезпечення стабільності та надійності роботи об'єднаної енергосистеми України й генеруючих підприємств.

За словами генерального директора, виконувати цю функцію «Укргідроенерго» десятиліттями допомагає його основний партнер АТ «Турбоатом», оскільки їхній завод перший у проектуванні та виробництві оборотних гідроагрегатів.

Саме тому харківське підприємство взялося за реалізацію масштабного завдання.

Як розповів керівник заводу, турбобудівники, застосовуючи новітні унікальні наукові рішення й технології, за власним проектом створили оборотні гідроагрегати. Пуск першого відбувся 2009 року, другого — 2013-го, третього — 2016-го. Так було завершено першу чергу будівництва Дністровської ГАЕС. Кожна гідромашина має масу більш як 3000 тонн. Турбіна обертається зі швидкістю 150 оборотів на хвилину. Її діаметр — 7,5 метра. Коли на ГАЕС встановлять усі сім оборотних машин, маса устаткування перевищить 20 тисяч тонн, а загальна потужність досягне 2268 МВт у генераторному режимі та 2947 МВт — у насосному. Тобто Дністровська ГАЕС стане найпотужнішою гідроакумуляуючою електростанцією в Європі.

Варто уваги, що абсолютно все обладнання виготовлено на українських підприємствах. Харківські гідроагрегати стали гордістю гідроенергетики країни і, за оцінками провідних фахівців галузі, відповідають світовому рівню, а з деяких показників його перевищують.

«Завдяки багаторічному партнерству «Турбоатому», «Укргідроенерго» та інших українських підприємств, проектних та наукових інститутів, яких поєднують 103 запущені гідромашина, робота зі створення оборотних гідроагрегатів отримала Державну премію України в галузі науки і техніки 2017 року. Роботи тривають. Компанії щороку проводять координаційні наради, присвячені виконанню контрактів, дотриманню календарних графіків виготовлення та постачання обладнання, програми виконан-

ня робіт тощо. У листопаді 2018-го ми відвантажили четвертий гідроагрегат для Дністровської ГАЕС, поставимо гідротурбіни й інше обладнання для 5-го, 6-го та 7-го гідроагрегатів, оскільки маємо для цього всі можливості», — підсумував керівник «Турбоатому» Віктор Суботін.

Добра добувши, кращого не шукай

З приводу меморандуму, який наробив багато шуму, генеральний директор АТ «Турбоатом» розповів: позаминулого тижня на сайті «Укргідроенерго» громадськість побачила інформацію, що під час недавнього відвідання Китаю українська делегація підписала договір, який передбачає участь китайської сторони в будові Дністровської ГАЕС. Це рамкова угода, де було означено тему двосторонньої співпраці. Фінансування 500 мільйонів доларів здійснює китайська сторона, а Україна виступає в ролі гаранті. Хто буде постачальником обладнання, хто учасником будівельно-монтажних робіт і хто виконуватиме будівництво гідроелектростанції, не розписано.

«Для нас, українських виробників, дуже важливо, щоб обладнання постачали українські підприємства, оскільки ця станція і виробництво турбін для нас та для «Електроважмашу» — базовий контракт, що дає змогу мати стабільне мінімальне завантаження виробничих потужностей, — каже Віктор Суботін. — Ми, безперечно, не можемо уявити, що таке замовлення може бути розміщено поза українськими заводами. Тим паче, що воно дає обсяги робіт для багатьох вітчизняних підприємств, наших підрядників. Це якірні замовлення для машинобудівників України, і вони

ПРЯМА МОВА

Валерій КУЛШЕНКО,
представник ЄБРР:

— Як правило, коли в нас великі проекти чи кредити, пропонуємо можливість такого м'якого моніторингу того, що відбувається у проекті. І в цьому разі це стосується не самих електричних станцій, на реабілітацію яких надають кошти, а головних учасників проекту. У даному разі це підприємство дуже відоме — «Турбоатом», який виготовляє велику кількість турбоагрегатів за контрактами, виконуючи роботу для «Укргідроенерго».

Враження добре, великих ризиків для проекту не бачу, а остаточні висновки робитимемо в банку з колегами. Вирішуватимемо, чи потрібно нам приїжджати дуже часто, чи достатньо двічі відвідати завод.

Це мій перший візит на підприємство, а співпраця банку з ним триває з 2014 року. Укладені контракти «Турбоатом» виконують на високому рівні».

мають залишитися в нашій країні. Це наше палке бажання і принципова позиція. Як розподілятимуть замовлення за умови фінансування китайською стороною, питання дискусійне, і ми хочемо, щоб його вирішували за нашої участі».

Керівник підприємства повідомив, що триває співпраця з «Укргідроенерго» та ЄБРР, який надає кошти на виконання контрактів під гарантією уряду України. Цьому передували відкриті тендери з потенційними постачальниками з Європи та Китаю, де «Турбоатом» переміг за співвідношенням ціна/якість, і за європейськими коштами було завантажено роботою «Турбоатом» та інші українські заводи.

«Інспекція ЄБРР приїхала, щоб перевірити виконання контрактів, укладених між «Укргідроенерго» та «Турбоатомом». Банк аналізує, наскільки ми справляємося з цією роботою, оскільки багато процесів ідуть паралельно, а терміни виготовлення та відвантаження стислі, — розповідає Віктор Суботін. — Як усе це буде з Китаєм у світлі недавнього підписання рамкової угоди? Важко сказати. Як що це буде відкритий тен-

дер, ми готові. Але питання в тому, наскільки це доцільно».

Про враження від візиту, оскільки висновки комісія формуватиме пізніше у представництві ЄБРР, ми попросили розповісти ключових учасників моніторингової групи.

«На «Турбоатом» ми з представниками Європейського банку реконструкції та розвитку прибули в межах контролю виконання контрактів, які фінансує ЄБРР. Мета візиту — візуальний контроль виконання робіт. У банку така процедура».

Я вже не вперше на цьому заводі і моє враження від побаченого позитивне. Приємно, що завод працює і є виробництво. Хороший потенціал у «Турбоатому» був, є, і буде», — стверджує директор департаменту реконструкції другої черги в «Укргідроенерго» Іван Жданов.

Замість крапки в цій історії хочеться поставити запитання не риторичне: з огляду на фактичний стан на «Турбоатомі», його потенціал, можливість завантаження роботою цілого ланцюга вітчизняних підприємств, де працюють тисячні колективи, чи не варто згадати народну мудрість: добра добувши, кращого не шукай.

PS Коли вертали номер, стало відомо, що в Закон «Про Державний бюджет України на 2019 рік» внесено правки і передбачено те, що суб'єкти господарювання, щодо яких приймається рішення про надання державних гарантій для фінансування програм, пов'язаних із підвищенням обороноздатності і безпеки держави, за рішенням Кабінету Міністрів України можуть звільнятися від зобов'язання надавати майнове або інше забезпечення виконання зобов'язань та сплачувати до державного бюджету плату за їх отримання;

«...для забезпечення виконання боргових зобов'язань приватного акціонерного товариства «Укргідроенерго» за кредитами (позиками), що залучаються для фінансування інвестиційного проекту будівництва Дністровської гідроакумуляуючої електростанції (у складі трьох гідроагрегатів), інвестиційного проекту будівництва Канівської гідроакумуляуючої електростанції (у складі чотирьох гідроагрегатів).

Приватне акціонерне товариство «Укргідроенерго» за рішенням Кабінету Міністрів України можуть звільняти від зобов'язання надавати майнове або інше забезпечення виконання зобов'язань за державними гарантіями та сплачувати до державного бюджету плату за їх надання», — зазначено в документі.

ВІСТІ ЗВІДУСІЛЬ

«Сатирикон»: світ розуміє без слів...

НАЙВИЩА ПРОБА. У Києві гостює міжнародний художній проект, який реалізують у центрі культури польського міста Легниці

Оксана ГОЛОВКО,
Володимир ЗАЙКА (фото),
«Урядовий кур'єр»

Один із найрозуміліших засобів спілкування — сатира. Вона віддзеркалює дійсність і сприяє порозумінню, змушує замислюватися над очевидним і майже не має табу.

1977 року житель польського міста Легниці Андрий Томялойч та вроцлавець Роберт Щепука стали батьками одного з найвідоміших нині фестивалів для шанувальників гостроти. Відтоді відбувся вже 41 конкурс майстрів гострого олівця. А про престиж і визнання свідчать відзнаки Гран-прі, вручені американським журналом Witty World, а також максимальний бал «5 зірок», присуджений Міжнародною федерацією організацій малювання.

І хоч спершу «Сатирикон» мав місцевий характер — це була виставка малюнків спільноти Вроцлава, та вже 1978-го її було перетворено на загальнонаціональну конкурсну виставку сатиричних малюнків. Старовинна мальовнича Легниця була першим і протягом багатьох років єдиним місцем зустрічі творців польської сатири, але з роками «Сатирикон» збагатив програму і розширив формулу. Встановилися тісні контакти з багатьма художниками, мистецтвознавцями та організаторами фестивалів із-за кордону. Нині це відкритий конкурс для живописців, графіків, художників, скульпторів, плакатистів та фотографів. Щорічно до оргкомітету надходять тисячі робіт кількох сотень авторів з десятків країн.

Легницький «Сатирикон» — це велика колекція творів, подарована авторами з Польщі, Європи, Азії, Америки та Австралії. Вона налічує понад 25 тисяч робіт. За 41 рік організаторам вдалося зібрати найвідоміших творців галузі навколо свого заходу, здобути величезну кількість прихильників, журі, спонсорів та меценатів, перетворити своє дітище на захід, відкритий для різних ідей і здатний задовольнити всі очікування.

До речі, журі щорічного конкурсу зазвичай складається з восьми фахівців, щораз інших. Нещодавно обирати найкращих випала нагода й Костянтинові Казанчеву, знайомому українському майстрові олівця, лауреатові міжнародних конкурсів, незмінному

Гжегож Щепаняк (з гітарою) і Костянтин Казанчев: «Сатирикон» у Києві — місія здійснена!

голови правління вітчизняної Асоціації карикатуристів. Саме тоді й народилася ідея запросити «Сатирикон» з виставкою до Києва, розповів Костянтин Казанчев «Урядовому кур'єрові».

На столичній виставці, яку до 28 листопада експонують у мистецькому центрі «Шоколадний будинок», представлено 160 робіт. За словами одного з натхненників і організаторів директора центру культури м. Легниці Гжегожа Щепаняка, кожну мандрівну експозицію споряджають з урахуванням місцевих особливостей. Тож і Києву, крім робіт-переможців різних років, показують більше малюнків українських авторів.

У розмові з нами Гжегож Щепаняк висловив думку, що фестиваль входить у першу десятку заходів, покликаних стояти на сторожі того, щоб людство не перестало сміятися, зокрема й над собою. Та на думку українських колег, це досить скромна оцінка. Бо місце «Сатирикону» гарантовано в першій світовій п'ятірці, і вже, напевне, ніхто не сперечатиметься щодо європейської вершини.

Міжнародний художній проект, який мандрує світом, уже був в Україні — 2008 року виставку зі 100 робіт експонували у Дрогобичі на Львівщині, адже Легниця і Дрогобич — міста-побратими.

А ще в «Сатирикону» є добра традиція: кожну експозицію готують так, щоб подарувати її країні, в якій експонують. Тож і ці 160 робіт по завершенні виставки мають шанс ще помандрувати українськими містами.

Мілета Мілорадовіч (Сербія). «Сатирикон» 1999 р., срібна медаль

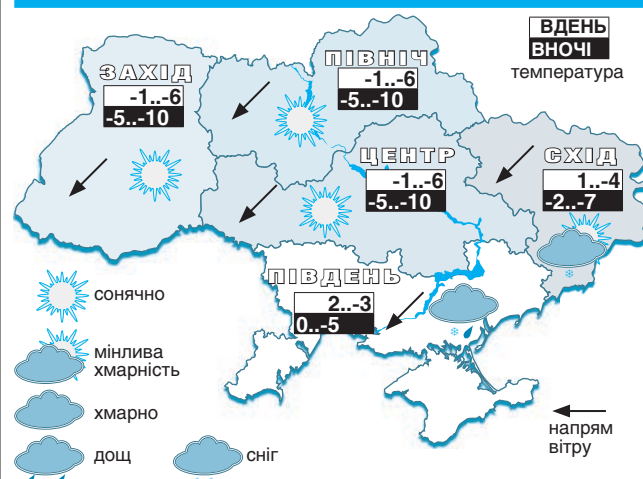
Володимир Казаневський (Україна). «Сатирикон» 2003 р., відзнака

Юрій Кособукін (Україна). «Сатирикон» 1996 р., золота медаль

ЩЕ БІЛЬШЕ
ФОТО
НА САЙТІ
UKURIER.GOV.UA

ПОГОДА НА ЗАВТРА

ТЕМПЕРАТУРА ПО ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ НА 28 ЛИСТОПАДА

Область	Ніч	День	Область	Ніч	День
Київська	-5 -10	-1 -6	Черкаська	-5 -10	-1 -6
Житомирська	-5 -10	-1 -6	Кіровоградська	-4 -9	-1 -6
Чернігівська	-6 -11	-2 -7	Полтавська	-5 -10	-2 -7
Сумська	-6 -11	-2 -7	Дніпропетровська	-3 -8	0 -5
Закарпатська	-1 -6	-2 3	Одеська	0 -5	2 -3
Рівненська	-5 -10	-1 -6	Миколаївська	-1 -6	2 -3
Львівська	-5 -10	-1 -6	Херсонська	0 -5	2 -3
Івано-Франківська	-6 -11	-2 -7	Запорізька	0 -5	2 -3
Волинська	-5 -10	-1 -6	Харківська	-4 -9	-2 -7
Хмельницька	-5 -10	-1 -6	Донецька	0 -5	2 -3
Чернівецька	-4 -9	-1 -6	Луганська	-1 -6	-1 -6
Тернопільська	-5 -10	-1 -6	Крим	+1 +6	+1 +6
Вінницька	-5 -10	-1 -6	Київ	-5 -7	-3 -5

Укргідрометцентр

На Донеччині покарали ретрансляторів російської пропаганди

Павло КУЩ,
«Урядовий кур'єр»

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА. Національна рада з питань телебачення і радіомовлення призначила штраф двом провайдером програмної послуги з Костянтинівки, які у кабельних мережах ретранслювали канали сусідньої держави-агресора, заборонені чи обмежені для ретрансляції на території України. Згідно із законодавством, обсяг штрафів для порушників становить 25% суми ліцензійного збору.

Моніторинг телерадіомовлення в зоні проведення операції Об'єднаних сил триває, а тутешні жителі дедалі частіше нарікають на наявність російських каналів у населених пунктах прифронтової Донеччини. Приміром, у місті Торезьку пасажирів маршруток під час поїздок змушені слухати в салонах радіопередачі з окупованого проросійськими незаконними збройними формуваннями Донецька, які вмикають водії. Місцеві активісти вже підготували звернення до власників компанії-перевізників і транспортного відділу Торезької військово-цивільної адміністрації з пропозицією внести зміни в угоду про перевезення, тобто заборонити транслявати «голоси ДНР» у громадському транспорті.

Як відомо, навесні цього року вздовж лінії розмежування на Донбасі було встановлено спеціальні радіопередавачі, здатні блокувати російські пропагандистські канали, проте загалом проблему, на жаль, поки що не розв'язано.

«УРЯДОВИЙ КУР'ЄР» ЗАЛИШАЄТЬСЯ ГАЗЕТОЮ

У зв'язку з передплатною кампанією на наступний рік наші читачі дедалі частіше запитують: яким буде «Урядовий кур'єр» 2019-го? Це буде газета чи офіційний бюлетень? Відповідаємо: «Урядовий кур'єр» у 2019 році й у майбутньому виходитиме як газета, а не як офіційний бюлетень.

Підстава для цього — Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення офіційної публікації законів України та інших нормативно-правових актів», який набув чинності 21 жовтня цього року.

Тож наше видання буде і надалі щоденним загальнодержавним друкованим засобом масової інформації.

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

Засновник — Кабінет Міністрів України
Реєстраційне свідоцтво КВ № 2 від 12 квітня 1994 року
Передплатні індекси «Урядового кур'єра» —
61035, 40227 (соціальний)

Головний редактор — Сергій БРАГА
Перший заступник
головного редактора
Леонід САМСОНЕНКО
Заступник головного редактора
Павло БЕБА

Адреса в Інтернеті: www.ukurier.gov.ua
Адреса редакції: 01008, Київ, вул. Садова, 1
Телефон для довідок: 253-12-95.
Телефони відділу реклами: 253-55-09,
факс: 230-06-71, e-mail: adv@ukcc.com.ua
«Урядовий кур'єр» виходить у вівторок, середу, четвер,
п'ятницю та суботу
Зам. № 66 151
Загальний тираж за листопад 352 924

Листування з читачами тільки
на сторінках газети.
Відповідальність за достовірність
інформації та реклами несуть автори
та рекламодавці.
Набрано і зверстано у комп'ютерному
центрі «Урядового кур'єра».
Друк: ТОВ «Мега-Поліграф»,
04073, Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14
www.mega-poligraf.kiev.ua